

فضانوردان مسلمان

گرچه اسلام در مورد کسب دانش دستور اکید دارد و آن را واجب دانسته اما متأسفانه کشورهای اسلامی هنوز نتوانسته‌اند در زمینه تسخیر فضا و فرستادن کیهان‌نوردان خود، اقدام مناسبی انجام دهند.

کشورهای اسلامی هنوز نتوانسته‌اند کیهان‌نورد راهی مدار زمین کنند
فضانوردان مسلمان

جام جم آنلاین: گرچه اسلام در مورد کسب دانش دستور اکید دارد و آن را واجب دانسته اما متأسفانه کشورهای اسلامی هنوز نتوانسته‌اند در زمینه تسخیر فضا و فرستادن کیهان‌نوردان خود، اقدام مناسبی انجام دهند.

امید است تلاش‌های ایران در آینده بتواند به این مهم، جامه عمل بپوشاند. هیچ یک از کشورهای اسلامی تاکنون با امکانات خود نتوانسته است کیهان‌نورد مسلمانی را راهی مدار زمین کند، اما 9 مسلمان توانسته‌اند با استفاده از کیهان پیمای‌های شاتل و سفینه‌های سایوز به فضا سفر کنند. در این مقاله نگاهی گذرا داریم بر پرواز این افراد.

فضاپیمای دیسکاواری برای یک مأموریت هفت روزه در بیست و ششم خرداد 1364 زمین را ترک گفت. در بین سرنشینان این ناو یک شاهزاده سعودی به نام سلطان سلمان‌السعود حضور داشت. آنها طی این مأموریت، سه ماهواره را برای مکزیک، سازمان مخابرات عرب و یک سازمان مخابراتی آمریکا در مدار قرار دادند. دیسکاواری پس از سفری هفت روزه چهارم تیرماه در پایگاه هوایی ادواردز فرود آمد. به این ترتیب، نام سلطان سلمان‌السعود به‌عنوان نخستین مسلمان به‌ثبت رسید.

دومین مسلمانی که به فضا سفر کرد، یک تبعه سوریه به نام محمد احمد فارس بود. محمدفارس در اردیبهشت 1330 در شهر حلب متولد شد. وی پس از دوره دبیرستان به آموزشگاه خلبانی روی آورد، سپس به سمت خلبان در نیروی هوایی سوریه مشغول به کار شد. او سال 1985 به عنوان یکی از دو داوطلب پذیرفته شده برای پروازهای فضایی در چارچوب برنامه‌ای با نام اینترکاسموس به مرکز آموزش فضانوردان شوروی اعزام شد.

سایوز تی. ام 3- اول مرداد 1366 با سه فضانورد از جمله محمد فارس راهی مدار زمین شد. پس از اتصال سایوز تی. ام 3- به مجتمع مداری میر، یک سری آزمایش‌ها تحت عنوان کلی طرح فرات انجام گردید که شامل عکسبرداری فضایی از نقاط طبیعی و مختلف سوریه برای حل مسائل اقتصادی مثل کشف اراضی قابل کشت در حوضه رود فرات، جستجوی مواد معدنی در صحرای سوریه و... می‌شد. این سفر نهم مرداد به پایان رسید.

موسی ماناراف فرزند خیرامان، سومین کیهان‌نورد مسلمانی است که به فضا سفر کرده است. او دوم فروردین 1330 در باکو چشم به جهان گشود. وی یکی از اعضای قوم مسلمان 171#& لاکتی است که در جمهوری داغستان به سر می‌برند. پس از پایان تحصیلات دبیرستان در جمهوری خودمختار چوواش، به دانشگاه هوایی مسکو وارد شد و آن را با مدرک مهندسی رادیو تمام کرد. سپس در موسسه تولیدات فضایی انرژی مشغول به کار شد. در 1357 به گروه کیهان‌نوردان شوروی پیوست. او به همراه دو نفر دیگر اول دی 1365 با ناو کیهانی سایوز تی. ام 4- از پایگاه پرتاب‌های فضایی بایکونور راهی مدار زمین شد. آنها توانستند سفینه خود را دو روز بعد به ایستگاه کیهانی میر ببندند و تیتف و همکارش سفری طولانی را در مجتمع مداری آغاز کردند که بیش از 365 روز طول کشید. ماناراف دوم دی 1369 برعشره سفینه سایوز تی. ام 11- ماموریتی دیگر در مدار زمین داشت. دو روز پس از پرتاب، سایوز تی. ام 11- به مجتمع مداری میر پیوست. این پرواز ماناراف تا ششم خرداد 1370 ادامه داشت. وی و همراهش بعد از پروازی که حدود 175 روز ادامه داشت، به زمین بازگشتند. به این ترتیب، او جمعا 541 شبانه‌روز از زندگی خود را در فضا گذرانده است. ماناراف از اواسط دهه 1370 به کارهای سیاسی روی آورد.

مسلمان بعدی که توانست به فضا راه یابد، یک تبعه افغانستان به اسم عبدالاحد مومند بود که همراه دو تبعه روس به فضا سفر کرد. عبدالاحد مومند با ناو فضایی سایوز- تی. ام 6- هشتم شهریور 1367 راهی به مدار زمین شد. سایوز تی - ام 6 به مجتمع مداری پیوست. مومند و همراهانش، ضمن شش روز اقامت در ایستگاه مداری میر، دست به آزمایش‌هایی علمی و فنی تحت عنوان شمشاد زدند که شامل تحقیقات زمین‌شناسی، اراضی کشاورزی، آزمایش‌های پزشکی، کاردیوگرافی و... می‌شد.

لیاخف و مومند پنجم سپتامبر با سفینه سایوز تی. ام 5- (سفینه کیهان‌نوردان قبلی)، میر را به مقصد زمین ترک گفتند. آنها قرار بود همان روز به زمین بنشینند، اما بروز اشکال فنی در رایانه ناو، کار را به تعویق انداخت و آنها سرانجام ششم سپتامبر در وضعیتی اضطراری و خطرناک به زمین بازگشتند.

یازدهم مهر 1370 ناو کیهانی سایوز - تی. ام 13 با سه سرنشین به نام‌های الکساندر ولکف (کیهان‌نورد روس)، تاکتار آئوباکیرف (نخستین فضانورد قزاقستان)، فرانتس فیک (نخستین فضانورد اتریش) راهی مدار زمین شد. این سفینه به مجتمع مداری میر پیوست. حضور آئوباکیرف پنجمین فضانورد مسلمان در سایه سفر فیک کیهان‌نورد اتریشی چندان مورد توجه رسانه‌های گروهی قرار نگرفت. سفر آئوباکیرف و فیک 7 روز و 22 ساعت و 12 دقیقه طول کشید و در پایان این مدت به زمین بازگشتند.

نکته: کشورهای اسلامی هنوز نتوانسته‌اند به‌طور مستقل فضا نورد ارسال کنند اما 9 مسلمان توانسته‌اند با استفاده از کیهان‌پیماهای شاتل و سفینه‌های سایوز به فضا سفر کنند

سه سال بعد نوبت مسلمان دیگری بود که به فضا سفر کند. یازدهم تیر 1373 یوری مالچنکو و طلحت موسی بایف با سایوز-تی.ام 19 از پایگاه بایکونور راهی ایستگاه مداری میر شدند. این ناو در 12 تیر با مجتمع مداری پیوست. دو کیهان‌نورد تا چهاردهم آبان در فضا به سر بردند و پرواز فضایی شان 125 روز و 22 ساعت و 53 دقیقه به طول انجامید.

موسی بایف بار دیگر در دی ماه 1376 با سفینه سایوز تی. ام - 27 به همراه دو نفر دیگر راهی مجتمع فضایی میر شد. سایوز تی. ام - 27 توانست به ایستگاه میر متصل گردد. پرواز موسی بایف، بودارین تا چهارم شهریور 1337 ادامه داشت. آنها 207 روز و 13 ساعت در فضا فعالیت کردند.

سومین ماموریت مداری طلحت موسی بایف نهم اردیبهشت 1380 و بر عرشه ناو سایوز تی. ام - 32 آغاز شد. در این ماموریت، وی فرماندهی سفینه‌ای را به عهده داشت که دنیس تیتو اولین گردشگر فضایی یکی از سرنشینانش به شمار می‌رفت. این ناو به ایستگاه فضایی بین‌المللی پیوست.

در پایان سفر که 7 روز و 22 ساعت طول کشید و به این ترتیب جمع مدت اقامت فضایی موسی بایف به 341 روز و 9 ساعت و 46 دقیقه رسید. سوم بهمن 1376، فضایی‌های اندیور برای اولین بار برای اتصال به میر راهی مدار زمین شد. در جمع سرنشینان این ناو و همراه با شش کیهان‌نورد آمریکایی، یک فضانورد روس به نام سالیجان شاریپف حضور داشت.

شاریپف سوم شهریور 1343 در شهر اوزگن در جمهوری قیرقیزستان (شوروی سابق) به دنیا آمد. دبیرستان را در سال 1360 در همان شهر به پایان رساند. او سال 1366 آموزشگاه عالی هوانوردی نظامی خارکف آکادمی را در رشته مهندسی و فرماندهی جنگنده‌های تاکتیکی به اتمام برساند. وی در سال‌های بعد، از دانشکده کارتوگرافی مسکو درجه مهندسی و کارشناسی ارشد مدیریت محیط‌زیست را دریافت کرد.

شاریپف از هجدهم مرداد 1369 به جمع کیهان‌نوردان این کشور پیوست. وی چهارم تا دوازدهم بهمن 1377 به عنوان متخصص ماموریت با کیهان‌پیماهای اندیور به فضا پرواز کرد. او بار دیگر به عنوان فرمانده ناو سایوز تی. ام. آ - 5 به همراه دو نفر دیگر در 23 مهر سال 1383 راهی ایستگاه فضایی بین‌المللی شد. این ماموریت پس از حدود 192 روز و 19 ساعت در پنجم اردیبهشت 1384 پایان یافت.

او یک دختر به نام نگار و یک پسر به اسم جهانگیر دارد. شریپف و همسرش در بهار امسال به ایران سفری داشتند و یک هفته مهمان مردم خونگرم و مهربان دامغان بودند. در این سفر، عنوان شهروند افتخاری دامغان به وی اهدا شد.

بیست و هشتم شهریور 1385 پایگاه فضایی بایکونور واقع در قزاقستان شوروی شاهد پرتاب ناو سرنشین‌دار جدیدی بود که با توجه به حضور نخستین زن کیهانگرد بیش از پیش مورد توجه مطبوعات قرار گرفت. سفینه سایوز تی.ام آ - 9 در کنار میخائیل تیورین کیهان‌نورد روس، مایکل لویز دو فضانوردی که برای آغاز دور جدید فعالیت به ایستگاه فضایی بین‌المللی اعزام می‌شدند، انوشه انصاری، زن ایرانی‌تبار را هم با خود به مدار می‌برد. انوشه انصاری نخستین زن مسلمانی است که تاکنون به فضا سفر کرده است. وی ششم مهر 1385 به همراه دو نفر دیگر به زمین بازگشت. سفر انصاری نه فقط در ایران، بلکه در سراسر جهان انعکاس بسیار وسیعی داشت.

انوشه انصاری سال 1345 در مشهد به دنیا آمد. او در 16 سالگی به همراه خانواده‌اش به آمریکا رفت. مدرک کارشناسی در رشته مهندس الکترونیک و علوم رایانه‌ای را از دانشگاه جورج میسون و مدرک فوق‌لیسانس خود را دانشگاه جورج واشنگتن گرفت. سال 1373 انوشه همراه همسرش حمید و برادر همسرش امیر انصاری شرکتی به نام تله‌کام تکنولوژی (TTI) را در تگزاس پایه‌گذاری کردند. آنها بعداً شرکت دیگری به نام پرودی تاسیس کردند. انصاری اوایل 1385 برای سفر به ایستگاه بین‌المللی فضایی ثبت‌نام کرد. پرواز وی به عنوان اولین زن کیهانگرد برای بهار 1386 برنامه‌ریزی شده بود، اما چند ماه بعد، وی جانشین یک میلیونر ژاپنی شد که به دلیل مشکل پزشکی نتوانسته بود به فضا سفر کند. آخرین مسلمانی که تاکنون به فضا سفر کرده، شیخ مظفر شکور، نخستین فضانورد

مالزیایی است. وی با سایوز تی. ام. آ - 11 نوزدهم مهر 1386 به یک کیهان‌نورد روس و یک فضا‌نورد آمریکایی به مدار پرتاب شد. این ناو بیست و یکم مهر به ایستگاه فضایی بین‌المللی پیوست و کیهان‌نوردان تازه وارد و سرنشینان قبلی ایستگاه برنامه کاری خود را آغاز کردند.

سیروس برزو / جام‌جم